

Ewa Mańkowska

„Z KROSNA DO KROSNA” MIĘDZYNARODOWE BIENNALE ARTYSTYCZNEJ TKANINY LNIANEJ

W 2000 r. Muzeum Rzemiosła w Krośnie zapoczątkowało Międzynarodowe Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej „Z krosna do Krosna”. Można by się zastanawiać dlaczego muzeum samorządowe o niewielkim potencjale merytorycznym (3 pracowników), oddalone od centrów kształcenia artystycznego, skupione głównie na działalności oświatowej, podjęło się organizacji tkackiej imprezy artystycznej o międzynarodowym zasięgu. Idea międzynarodowych prezentacji współczesnego tkactwa artystycznego, w którym włókno lniane jest materiałem fundamentalnym, nie bez przyczyny jednak zrodziła się właśnie w Krośnie.

Trochę historii

Początki tkactwa na Pogórzu sięgają, jak twierdzą badacze historii regionu, czasów Bolesława Chrobrego. Niektórzy uważają nawet, iż nazwa miasta pochodzi od krosna tkackiego, chociaż nie ma na to dostatecznych dowodów. Wiadomo natomiast, że tkacze płóciennicy odnotowywani byli w źródłach pochodzących z XV w. chociaż jako wyodrębniony cech funkcjonowali dopiero od 1501 roku. Krośnieńscy tkacze w hierarchii społecznej zajmowali jedno z ostatnich miejsc, mimo iż licznie stanowili największą chyba grupę zawodową. Funkcjonowali jednak na obrzeżach miasta i nie należeli do kręgu ludzi zamożnych.

Na przełomie XV i XVI w. płótna krośnieńskie znane były szeroko poza terenem Małopolski – handlowano nimi na Rusi, Śląsku, w Mołdawii, na Węgrzech, w Sło-

wacji. Pod koniec XVII i w XVIII w. tkactwem trudniło się w Krośnie i okolicach kilkanaście tysięcy rodzin, a uprawa lnu należała do najbardziej rozpowszechnionych, zajmując znaczną część areалу rolnego. Przetwarzanie lnu stało się w ciągu kilku stuleci jedną z podstawowych gałęzi gospodarki regionu. W XIX stuleciu, na skutek klęsk żywiołowych i epidemii cholery, zmniejszyła się produkcja wyrobów, utrzymana została natomiast ich doskonała marka. Krośnieńskie płótna dostarczane były na dwór cesarski w Wiedniu, zamawiano je na ślubne wyprawy arystokratycznych pańien młodych.

W latach 80. XIX w., dzięki poparciu Krajowej Komisji Przemysłowej i Galicyjskiego Wydziału Państwowego, utworzono w pobliskiej Korczynie Krajowy Naukowy Warsztat Tkacki, a w Krośnie Krajową Szkołę Tkacką, w której wykładali m.in. Henryk Gruszecki – autor podręcznika *Technologia tkactwa ręcznego*, Franciszek Daniszewski – profesor rysunku i malarstwa, znawca tkactwa wzorzystego, który w latach dziewięćdziesiątych przybył do Krosna z Krakowa i pozostał tu do końca życia (1922), Bernard Jaroszewicz – artysta malarz, projektant tkanin. Nauczycielem zawodu i kierownikiem warsztatów szkolnych został Jan Kustroń. W 1918 r. szkoła pod nazwą „b. Krajowa Szkoła Tkacka” została przejęta przez odrodzone państwo polskie. W roku szkolnym 1937/38, w wyniku ogólnokrajowej reformy szkolnictwa zawodowego placówka rozpoczęła pracę jako 4-letnie Gimnazjum Tkackie. Po wybuchu II wojny światowej i zajęciu Krosna przez Niemców, szkołę zdegradowano do stopnia Handwerkerschule. W 1944 r., po wyzwoleniu miasta, działała nadal

1. Logo Międzynarodowego Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej „Z krosna do Krosna” proj. E. Cisowska

1. Logo of the International Biennale of Artistic Linen “From a loom to Krosno”, project E. Cisowska

jako Gimnazjum Tkackie. W latach powojennych poddana została licznym przekształceniom. W 1947 r. przy gimnazjum powstało prywatne włókiennicze liceum II stopnia, którego absolwenci posiadali takie same prawa jak absolwenci liceów ogólnokształcących. W 1972 r. Technikum Włókienniczemu nadano imię Jana Szczepanika – wynalazcy, konstruktora, autora wielu projektów z dziedziny fotografii, tkactwa, a nawet przesyłania obrazu na odległość.

Jan Szczepanik – wybitny polski wynalazca, postać barwna, chociaż trochę zapomniana, wychowywał się i mieszkał w Krośnie, pracował jako nauczyciel w pobliskiej Korczyni. Kontakty z Towarzystwem Tkaczy wywarły na niego wpływ na tyle silny, iż opracował metodę mechanicznej produkcji tkanin wzorzystych, w tym także obrazów. Praca polegała na zautomatyzowaniu procesu tkackiego na maszynach konstrukcji Jacqarda. Szczepanik prznosił wzór rysunku na metalową płytę, która stanowiła przewodnik elektryczny, miejsca nie mające przewodzić prądu pokrywał izolacją. Efektem był obraz z pól czarno-białych, przenoszony na płytę metalową. Produkcja opierała się na znanych już technikach fotografii i litografii. Metalowa płyta wzoru, z polami odsłoniętymi i izolowanymi, stanowiła patron metalowy, a nie jak dotąd papierowy. Zamiast żmudnej, wielogodzinnej pracy, wykonanie gobelinu trwało kilkanaście do kilkudziesięciu minut. Wynalazkiem Szczepanika zainteresował się nawet Mark Twain, chcąc zakupić prawo do eksploatacji patentu w Ameryce, ale brak środków na nowe doświadczenia i rozszerzenie produkcji nie pozwolił na zrealizowanie tego przedsięwzięcia.

Kilkuniekowe tradycje rzemieślnicze znalazły kontynuację w działalności funkcjonującego do niedawna przedsiębiorstwa „Krosnolen”, którego najwyższej jakości wyroby królowały przez kilkadziesiąt lat na rynkach całego świata. W odrodzonej Polsce jako Spółka Akcyjna „Zakłady Lniarskie Len”, w latach 30. „Zakłady Przemysłu Lniarskiego Krosno”, popularna krośnieńska „Lnianka” nie przetrwała jednak zmian ustrojowych i gospodarczych końca XX wieku. Niszczące fabryczne budynki zaanektowano na magazyny, hurtownie, sklepy, dyskoteki. Upadek krośnieńskiego przemysłu tkackiego w latach 90. spowodował, iż okoliczni rolnicy, nie mając zbytu na swoje plony, całkowicie zaprzestali uprawy lnu.

Po chlubnych tkackich tradycjach Krosna pozostały jedynie wspomnienia, publikacje, niewiele urządzeń traktowanych jak muzealne eksponaty, piękna legenda o prządkach – dworskich pannach zaklętych w skały za karę, że tkwały w święto, którym swoją nazwę zawdzięcza rezerwat geologiczny w pobliskiej miejscowości

2. Włodzimierz Cygan (Polska) – *Dzień*, Grand Prix II Międzynarodowego Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej „Z krosna do Krosna” 2002
2. Włodzimierz Cygan (Poland) – *Day*, Grand Prix of the Second International Biennale of Artistic Linen “From a loom to Krosno” 2002

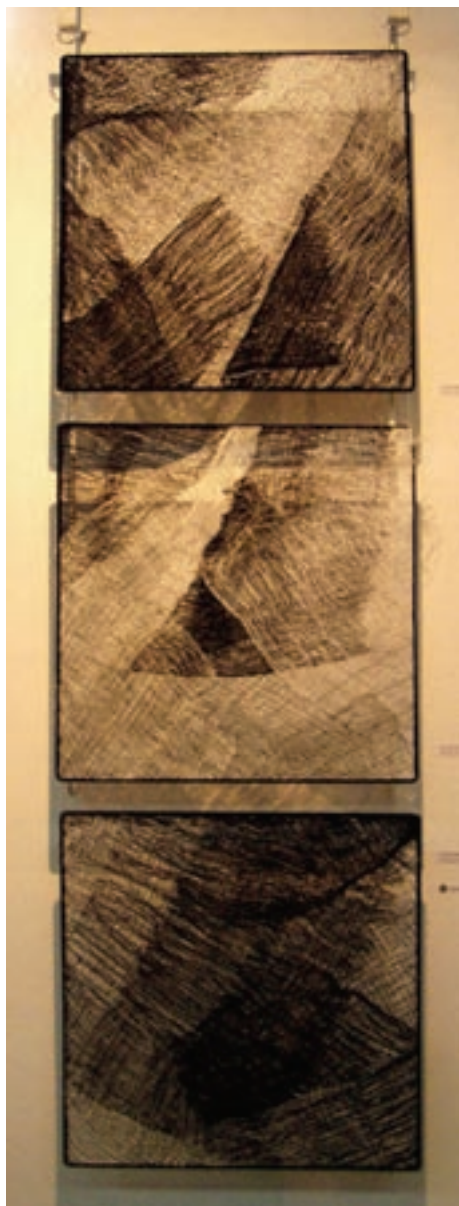
Czarnorzeki, i Międzynarodowe Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej.

Z krosna do Krosna

Pomysłodawcami tkackiej imprezy w Krośnie byli artystka-tkaczka Anna Kobak-Pisowacka i Jerzy Pisowacki – zamiłowany, gorliwy krzewiciel tkactwa artystycznego, prezes działającego w Krośnie Towarzystwa Wspierania Sztuk Pięknych. Organizacji Biennale podjęło się Muzeum Rzemiosła w Krośnie, niewielka samorządowa instytucja kultury, funkcjonująca w mieście od 1990 r., założona przez krośnieńskich rzemieślników w wyremontowanej przez nich dawnej Pierwszej Krajowej Fabryce Zegarów Wieżowych Michała Mięśowicza.

Do głównych celów organizacyjnych krośnieńskiego biennale zaliczyć należy: zachowanie i upowszechnienie historii tkactwa lniarskiego w Krośnie i w regionie Karpat, stworzenie warunków do ekspozycji dzieł powstałych na bazie lnu, utworzenie w Muzeum Rzemiosła w Krośnie kolekcji artystycznej tkaniny lnianej, a także promowanie idei ekologii przez nawiązanie do tradycji tkactwa lniarskiego.

I edycja stanowiła swego rodzaju eksperyment organizacyjny, a jednocześnie była poważnym wyzwaniem dla tak niewielkiej instytucji kultury, jaką jest Muzeum Rzemiosła w Krośnie. Po pierwsze, trudno było przewidzieć, czy nowa kulturalna inicjatywa wywoła pożądany efekt w tkackich środowiskach artystycznych, tym

3. Eva Damborska (Czechy) – *Początek świtu*, Grand Prix III Międzynarodowego Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej „Z krosna do Krosna” 2004

3. Eva Damborska (Czech Republic) – *Onset of Dawn*, Grand Prix of the Third International Biennale of Artistic Linen “From a loom to Krosno” 2004

bardziej że przyjęto międzynarodową formułę imprezy. Po wtóre, organizatorowi przyszło się zmierzyć z małym lokalnym środowiskiem, w którym, z pewnością, trudniej jest prowadzić bardziej skomplikowane działania organizacyjne, zwłaszcza że założono profesjonalny charakter imprezy. Początkowo władze miasta nie były przychylnie pomysłowi, uważając, że niezbyt odległa sprawa likwidacji jednego z największych w Polsce zakładów przemysłu lniarskiego „Krosnolen” może wywoływać skojarzenia ...*tańczenia na stypie po*

Lniance. Udało się jednak przekonać samorządowców krośnieńskich, że Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej jest jedynym (na razie) sposobem na utrzymanie i podtrzymanie tkackich tradycji miasta.

W rezultacie okazało się, że I Międzynarodowe Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej spotkało się z dużym uznaniem i zainteresowaniem zarówno ze strony artystów, jak i krytyków sztuki. Krośnieńska impreza została bardzo życzliwie przyjęta przez środowiska twórcze i potraktowana jako konkurs o poważnej randze.

Założenia merytoryczne zostały oparte na doświadczeniach Biennale Małych Form Tkackich. Założono, że prace zgłaszane na konkurs muszą zawierać minimum 75% włókna lnianego, a wymiary mają się zawrzeć w granicach od 25 do 60 cm. Funkcję doradcy artystycznego krośnieńskiego biennale powierzono dr Ewie Marii Poradowskiej-Werszler z Wrocławia – założycielce, twórczyni wielu organizacji promujących tkactwo artystyczne, inicjatorce licznych przedsięwzięć

artystycznych, jak Międzynarodowe Biennale „Małe Formy Tkackie”, Międzynarodowy Plener – Sympozjum „Warsztat Tkacki – Kowary”, przede wszystkim jednak wielkiej indywidualności w środowisku twórców tkaniny artystycznej.

Na I Międzynarodowe Biennale „Z krosna do Krosna” zgłosiło się 54 artystów z 8 krajów: Czech, Danii, Szwecji, Ukrainy, Słowacji, Finlandii, Rosji i Polski. Jury pod przewodnictwem prof. Ireny Huml uhonorowało nagrodą Grand Prix – Małgorzatę Buczek-Śle-

4. Joachim Blank (Niemcy) – *Czerwone cięcie*, nagroda II Międzynarodowego Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej „Z krosna do Krosna” 2002

4. Joachim Blank (Germany) – *Red Cut*, prize at the Second International Biennale of Artistic Linen “From a loom to Krosno” 2002

dzińską z Polski, I nagrodą – Irinę Kolesnikową z Rosji, II nagrodą – Ewę Bergel i Ewę Poradowską-Werszler z Polski, III nagrodą – Marię Katarzynę Dietrich i Adelę Szwałę; przyznano również 5 wyróżnień.

Po sukcesie I Międzynarodowego Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej, Muzeum Rzemiosła w Krośnie w styczniu 2002 r. przystąpiło do organizacji drugiej edycji konkursu, koncentrując się na przygotowaniu materiałów promocyjnych imprezy. Powstała strona internetowa: www.len.muzeumrzemiosla.pl z informacjami na temat warunków uczestniczenia w konkursie i relacjami z wystaw organizowanych poza Krosnem.

W II edycji Międzynarodowego Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej wzięło udział 86 artystów z 16 państw: Polski, Czech, Słowacji, Niemiec, Rosji,

5. Barbara Gałań (Polska) – *Jesienna słota*, nagroda II Międzynarodowego Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej „Z krosna do Krosna” 2002

5. Barbara Gałań (Poland) – *Autumn gloom*, award at the Second International Biennale of Artistic Linen “From a loom to Krosno” 2002

Łotwy, Ukrainy, Finlandii, Danii, Wielkiej Brytanii, Francji, Włoch, Izraela, Turcji, Islandii, Węgier. Część z nich było uczestnikami pierwszej edycji, pozostali dowiedzieli się o krośnieńskiej imprezie z internetu, informacji prasowych, głównie jednak dzięki formule „wędrującej wystawy”, prezentowanej przez rok od wernisażu krośnieńskiego w wielu galeriach. Ta forma promocji spowodowała, że do konkursu przystąpili również artyści z niewielkich ośrodków. Dodatkowym atutem był niewątpliwie brak opłat za uczestnictwo w wystawie.

Jury II Międzynarodowego Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej przyznało

6. Natalia Leikina (Ukraina) – *Rozmyślenia lnu*, nagroda III Międzynarodowego Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej „Z krosna do Krosna” 2004

6. Natalia Leikina (Ukraine) – *Linen Reflections*, award at the Third International Biennale of Artistic Linen “From a loom to Krosno” 2004

7. Wystawa premierowa III Międzynarodowego Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej „Z krosna do Krosna” 2004 – praca *Zwierciadło słońca* Katarzyny Dietrych-Kuzak

7. Premiere exhibition at the Third International Biennale of Artistic Linen “From a loom to Krosno” 2004 - *Mirror of the Sun* by Katarzyna Dietrych-Kuzak

5 nagród i 9 wyróżnień. Podstawowym i oczywistym kryterium ocen była wartość artystyczna, jednakże w jej ramach jury premiowało zarówno mistrzostwo formy i warsztatu, jak też odkrywcze i zaskakujące potraktowanie włókna lnianego. Grand Prix przyznano Włodzimierzowi Cyganowi z Polski, I nagrodę – Heldze Borish z Niemiec, dwie II nagrody – Evie Damborskiej z Czech i Barbarze Gałan z Polski, III nagrodę – Joachimowi Blankowi z Niemiec.

Bezsporną promocją krośnieńskiego biennale były spotkania z artystami podczas Międzynarodowych Sympozjów Sztuki Włókna – „Warsztat Twórczy Kowary”, na które Muzeum Rzemiosła zaprasza się od 2000 roku. Podczas tych spotkań dwukrotnie prezentowane były założenia programowe konkursu oraz efekty pracy. Te osobiste kontakty spowodowały również to, że w krośnieńskim wernisażu brali udział artyści z Ukrainy, Słowacji, Danii, Polski i Niemiec.

8. Wystawa premierowa III Międzynarodowego Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej „Z krosna do Krosna” 2004 – praca *W błękicie...* Aleksandry Herisz

8. Premiere exhibition at the Third International Biennale of Artistic Linen “From a loom to Krosno” – *In Blue...* by Aleksandra Herisz

Artystyczna impreza stała się w pewnym sensie „produktem turystycznym” promującym Krosno, z wykorzystaniem wszystkich dostępnych atutów regionu związanych z tradycjami tkackimi miasta, sięgającymi XV stulecia. Sam tytuł: „Z krosna do Krosna” jednoznacznie kojarzy miasto z imprezą. Nagrody „Przędki” związane są z piękną legendą o kasztelankach kamienieckich zamienionych w trzy skały (rezerwat skalny „Przędki” koło Krosna) za to, że przędły nici lniane w święto Bożego Ciała. Władze miasta i Muzeum Rzemiosła rozpoczęły starania o pozyskanie środków na wybudowanie i zorganizowanie Domu Rzemiosła, gdzie odbywałyby się m.in. warsztaty tkactwa i koronkarstwa oraz sympozja poświęcone tradycyjnemu tkactwu. Projekt zakłada również powstanie galerii i sklepu. Niewątpliwym atutem, pomocnym w pozyskaniu środków na realizację tych zamierzeń jest Międzynarodowe Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej „Z krosna do Krosna”.

Podjęmując się organizacji tkackiej imprezy artystycznej braliśmy pod uwagę zarówno konieczność wzbogacenia form pracy muzeum – nie posiadając sali

wystaw czasowych nie możemy wykazać się działalnością wystawienniczą (choć muzeum jest współorganizatorem i konsultantem wielu wystaw), jak i możliwość zapoczątkowania nowej kolekcji w zbiorach muzealnych. W chwili obecnej Muzeum Rzemiosła jest właścicielem 117 tkanin przekazanych w darze przez artystów biorących udział w biennale, a także kilkunastu prac nie zgłaszanych do konkursu. Dzięki nagłośnieniu i promocji biennale muzeum wzbogaciło się również o kilkadziesiąt eksponatów i archiwaliów dotyczących funkcjonowania Krajowej Szkoły Tkackiej, warsztatów tkackich z okolic Krosna, projektów i tkanin wykonywanych w spółdzielniach tkackich Krosna i Korczyny, koronek rymanowskich, brzo-zowskich i zrcięńskich.

Wciąż odnotowujemy rosnące zainteresowanie artystów krośnieńskim biennale. Do wzięcia udziału w III edycji zaproszono kilkadziesiąt artystów, w tym wielu z Europy, a także Azji i Australii. Do biura organizatora napłynęło 89 zgłoszeń z 20 krajów. Niestety, ponieważ impreza do tej pory miała charakter otwarty, napływały również prace raczej amatorskie. Jury w składzie: prof. Irena Huml (Instytut Sztuki PAN w Warszawie), Marta Hřebíčková (Dyrektor Šarišskej Galérie w Prešovie), Norbert Zawisza (Dyrektor Centralnego Muzeum Włókiennictwa w Łodzi), Andrzej Korzec – artysta malarz, Maciej Syrek – artysta rzeźbiarz, nie dopuściło ze względów formalnych 6 prac. Nagrodami uhonorowano: Elfride Wimmer z Austrii, Natalię Leikinę z Ukrainy, Ewę Poradowską-Werszler z Polski. Grand Prix III edycji „Z krosna do Krosna” uhonorowano Evę Damborską z Czech. Wszyscy artyści biorący udział w krośnieńskim biennale otrzymują katalogi, plakaty, zaproszenia i pełną informację o peregrynacjach wystawy.

Organizacja biennale jest niewątpliwie ogromnym wysiłkiem dla tak niewielkiej instytucji miejskiej, jaką jest Muzeum Rzemiosła, tym bardziej, że w tym czasie prowadzona jest dynamicznie działalność oświatowa na temat historii regionu i rzemiosła, organizowane są konkursy, prowadzona jest działalność wydawnicza i naukowa. Środki budżetowe nie wystarczają oczywiście na wszystkie potrzeby, stąd konieczność szukania sponsorów – co dla lokalnych instytucji kultury nie jest wcale łatwe. Dodatkowym, i nie do przecenienia, efektem organizacji biennale w Krośnie jest jednak autentyczna integracja lokalnego środowiska wokół tej imprezy. Krośnieńscy hotelarze gościli bezpłatnie artystów z Ukrainy (7 osób), pozostali uczestnicy otrzymali znaczące rabaty; w galeriach BWA, Krośnień-

9. Katalogi trzech edycji Międzynarodowego Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej „Z krosna do Krosna”

9. Catalogues of three editions of the International Biennale of Artistic Linen “From a loom to Krosno”

(Wszystkie fot. z archiwum Muzeum Rzemiosła w Krośnie)

skiego Domu Kultury, Muzeum Podkarpackiego i w Iwoniczkim „Pasażu” zorganizowane były indywidualne wystawy tkaniny. Wernisaże wystawy finansowane i obsługiwane były w całości przez cukiernika Marka Bargieła – Cechmistrza Cechu krośnieńskiego. Bezpłatną pomoc w organizacji biennale zadeklarowali krośnieńscy twórcy, dostarczając projekty plakatów, statuetki, unikatowe szkło.

Wystawy

Zgodnie z założeniami programowymi Międzynarodowego Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej „Z krosna do Krosna”, wystawa towarzysząca imprezie ma charakter wędrujący, a Muzeum Rzemiosła dysponuje pracami przez rok po krośnieńskiej premierze. W latach 2000-2005 wystawa prezentowana była w galeriach BWA w Rzeszowie, Zakopanem, Gorlicach, w Galerii Mysłakowickich Zakładów Lnianych „Orzeł”, w ramach XXVII i XIX Międzynarodowych Warsztatów Twórczych Kowary, w Muzeum w Przeworsku, w Muzeum Ukraińsko-Rusińskiej Kultury w słowackim Švidniku, w galerii miejskiej i Gósej Muzeum w Zalaegerszeg na Węgrzech, w Instytucie Wzornictwa Przemysłowego w Warszawie, w Šarišskej Galérie w Prešovie oraz jako wystawa towarzysząca IX i X Triennale Tkaniny w Łodzi. Każda z tych wystaw była inna, bo aranżacja ekspozycji z tak wielu i tak róż-

norodnych prac wymagała pomysłowości i wyobraźni. Magdalena Rabizo-Birek we wstępie do katalogu tak scharakteryzowała nadesłane do Krosna lniane dzieła: *Prace nadesłane przez artystów tkaniny na trzecią edycję Międzynarodowego Biennale Tkaniny Lnianej „Z krosna do Krosna” zaskakują różnorodnością technik, stylów, sposobów ekspresji. Budzą też podziw wynalazczością formalną, maestrią warsztatu i nieokiełznaną wyobraźnią twórców, którzy z tak skromnego i prostego materiału potrafią wyczarować prawdziwe bogactwo kształtów, form i barw. Na wystawie oglądać możemy tkane, szyte, klejone, malowane, motane, haftowane, wyszywane, formowane i splatane: obrazy, rysunki, rzeźby, instalacje, kolaże, niby-przedmioty. Zostały artystycznie wyzyskane wszystkie niemal sposoby i formy istnienia lnu: od lnianej pulpy, przez przędzę w różnych stopniach przetworzenia, nici i szpule po rozmaitość tkanin, niekiedy udatnie imitujących szlachetne materie.*

Wystawy organizowane poza Krosnem to nie tylko promocja miasta i imprezy, ale także Muzeum Rzemiosła. Dzięki biennale podpisano umowy o współpracy z trzema muzeami na Słowacji i Węgrzech. Współpraca z Göcsej Muzeum w Zalaegerszeg zaowocowała wyjątkowo uroczystym finašem II edycji biennale w grudniu 2003 roku. Wydano specjalne plakaty, a także katalog w wersji węgiersko-angielskiej. Ogółem wystawy Międzynarodowego Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej zwiedziło około 60 000 osób.

Plany

W 2006 r., w ostatni piątek sierpnia, planowany jest wernisaż IV edycji biennale – imprezy, która wpisala się już w kalendarz artystycznych spotkań tkackich w Polsce, a również chyba w Europie, o czym świadczy zainteresowanie krośnieńskim biennale „Textile Forum Magazine”, wydawanym w Hanowerze. Nie jest to

jeszcze „okrągły jubileusz”, ale zainteresowanie konkursem, który jest pewnego rodzaju wyzwaniem dla artystów zarówno z powodu materiału, jak i wymiarów oscylujących pomiędzy miniaturą i dużym formatem, dowodzi, iż nawet poza tradycyjnymi centrami sztuki tkackiej można zorganizować imprezę o międzynarodowym zasięgu. Poza konkursem i wystawą współczesnej tkaniny lnianej w planach jest również sympozjum poświęcone tradycjom tkackim regionu. Mamy nadzieję, że zorganizować je będzie można w przyznanych muzeum piwnicach XVI-wiecznej kamienicy, przystosowanych do funkcji sal konferencyjno-wystawowych, na co gmina Krosno pozyskała fundusze z programu ZPORR. To też poniekąd rezultat zorganizowania Międzynarodowego Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej w Krośnie.

Mając nadzieję na realizację wszystkich planów związanych z utrwaleniem i zachowaniem lniańskich tradycji Krosna – do czego Muzeum Rzemiosła jest zobligowane – zacytuję słowa prof. Ireny Huml: *Dawno odkryta uroda włókna lnu, obok wielu innych jego walorów, polega na subtelnej barwie naturalnych srebrzystych szarości czy bieli i dzięki szlachetnemu przyswajaniu kolorów – głównie z barwników naturalnych – czyni z niego tworzywo nieustająco atrakcyjne, pozwalające na uzyskanie bogatej palety barw cennej nie tylko dla sztuki, ale także dla przemysłu tekstylnego i mody odzieżowej. Pamiętna akcja z okresu dwudziestolecia międzywojennego pod hasłem „polski len” propagowała wszechstronne zastosowanie tego włókna, podkreślając jego walory, sprzyjając równocześnie kulturze uprawy i obróbki rośliny, znanej od dawna na ziemiach polskich i głęboko wrosniętej w tradycje kraju. Dobrze więc, że choć w innej postaci wraca zainteresowanie lnem inicjowane wystawami w Krośnie w ramach Międzynarodowego Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej pod jakże znamiennym tytułem „Z krosna do Krosna”.*

Bibliografia

W. Sarna, *Opis powiatu krośnieńskiego pod względem geograficzno-historycznym*, Przemyśl 1898.

A. Lewicka, *Krosno w wiekach średnich*, Krosno 1933.

W. Wierzejewski, *Tradycje włókienniczej spółdzielni „Towarzystwo Tkaczy” w okresie 100 lat w Korczynie*, Kraków 1982.

A. Bata, „Krosnolen” – 50 lat historii zakładu, Rzeszów 1984.

J. Tulik, *Świat wynalazków Jana Szczepanika*, „Biblioteka Krośnieńska”, zeszyt 6, Krosno 1995.

F. Leśniak, *Rzemieślnicy i kupcy w Krośnie (XVI- pierwsza połowa XVII w.)*, Kraków 1999.

I Międzynarodowe Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej „Z krosna do Krosna”, katalog, Krosno 2000.

II Międzynarodowe Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej „Z krosna do Krosna”, katalog, Krosno 2002.

III Międzynarodowe Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej „Z krosna do Krosna”, katalog, Krosno 2004.

Ewa Mańkowska

The International Biennale of Artistic Linen “From a Loom to Krosno”

It is not by accident that the conception of international presentations of contemporary artistic weaving emerged in Krosno. Its organiser – the Crafts Museum – referred to the traditions of Krosno and the region, which date back to the Middle Ages. Fifteenth-century Krosno was famous for its production of fustian, and Krosno cloth was widely known not only across Polish lands but also in neighbouring countries. The cultivation of flax was among the most universal occupations of the population, and its processing was for centuries one of the most basic branches of the economy. Old tradition was continued by the “Krosnolen” enterprise which functioned until recently and whose high quality products were acclaimed throughout the world. After the fall of the Krosno weaving industry at the beginning of the 1990s, the local farmers, whose products were no longer demanded, abandoned flax cultivation. The only traces of the splendid weaving traditions were reminiscences, publications, archival material, and a few examples of equipment treated already as museum exhibits. The International Biennale of Artistic Linen is an attempt at protecting the cultural heritage of the region.

The Biennale was inspired by Anna Kobak-Pisowacka – an artist-weaver, and Jerzy Pisowacki – an ardent lover of weaving and chairman of the Krosno-based Society of Support for the Fine Arts. The prime objectives of the Krosno Biennale include the popularisation of the history of linen weaving in Krosno and the Carpathian Mts. region, the creation of suitable conditions

for displaying works based on linen, the opening of a collection of linen at the Crafts Museum in Krosno, and the promotion of ecological postulates by referring to the tradition of linen weaving.

In accordance with the rules, and in reference to the Biennale of Small Woven Forms held in Jelenia Góra, the works submitted for the competition and the exhibition should contain a 75% minimum of linen and a size situating them between a classic miniature and a full-format large composition (i.e. from 25 cm. to 60 cm. length and width).

Up to now, Krosno has played host to three editions of the biennale, attended by more than a hundred artists from twenty European, American and Asian countries. The compositions were displayed by galleries and museums in Poland and abroad: Krosno, Rzeszów, Zakopane, Gorlice, the Gallery of the “Orzeł” Linen Works in Mysłakowice, at the 27th and 29th International Creative Workshops in Kowary, the Museum in Przeworsk, the Museum of Ukrainian-Ruthenian culture in the Slovak town of Švidník, in the town gallery and Göcsej Museum in Zalaegerszeg (Hungary), the Institute of Industrial Design in Warsaw, the Šarišska Galeria in Prešov, and as an exhibition accompanying the Ninth and Tenth Fabric Triennial in Łódź. A fourth edition of the biennale, an event which has already become part of the calendar of artistic weaving shows not only in Poland but also in Europe, is planned for August 2006.

□